

STRESZCZENIE

Celem przeprowadzonych badań było znalezienie związków pomiędzy cechami „Ciemnej Triady” (czyli subklinicznym narcyzmem w dwóch jego formach: wielkościowym i wrażliwym, a także subkliniczną psychopatią i makiawelizmem) a agresją proaktywną oraz reaktywną (zarówno relacyjną jak i ogólną/jawną) osób we wczesnej dorosłości, biorąc przy tym pod uwagę pośredniczącą rolę mechanizmów modelu społeczno-emocjonalnego przetwarzania informacji (*social emotional information processing model*, SEIP). Model SEIP jest rozszerzeniem modelu SIP stosowanego w badaniach nad agresją dziecięcą i zakłada, że zachowania agresywne wynikają ze skłonności do tendencyjnego przetwarzania informacji społecznych. Należą do nich m.in. stosowanie wrogich atrybucji (tj. przypisywanie innym wrogich intencji), dokonywanie pozytywnej oceny samej reakcji agresywnej oraz samego siebie w tej reakcji, czy też posiadanie wyższych oczekiwań dotyczących jej efektów. Dodatkowo model zwraca uwagę na rolę negatywnego pobudzenia emocjonalnego w sytuacji agresogennej.

Badania podzielone zostały na etap przygotowawczy i właściwy. Na etap przygotowawczy składają się adaptacje dwóch narzędzi: Kwestionariusza Agresji Relacyjnej (KAR), którego własności psychometryczne przetestowano na próbie 462 osób uzyskując oczekiwaną strukturę trójczynnиковą, oraz zestawu przetłumaczonych na język polski winiet SEIP-Q, którego adaptacja przeprowadzona została na próbie 257 osób, co pozwoliło potwierdzić jego zadowalające parametry trafności i rzetelności. W ostatecznej próbie badania właściwego znalazło się 390 osób w wieku od 18 do 38 lat ($M = 23,26$, $SD = 4,34$). Wykorzystano następujące kwestionariusze w polskich adaptacjach/wersjach językowych: NPI-13 do pomiaru narcyzmu wielkościowego, HSNS do pomiaru narcyzmu wrażliwego, LSRP do pomiaru psychopatii, MACH IV do pomiaru makiawelizmu, zestaw winiet SEIP-Q do pomiaru mechanizmów modelu społeczno-emocjonalnego przetwarzania informacji, RPQ-

A do pomiaru ogólnej agresji proaktywnej i reaktywnej, oraz KAR do pomiaru romantycznej, proaktywnej i reaktywnej agresji relacyjnej.

Wyniki wskazały na ważną rolę dokonywanych wrogich atrybucji oraz doświadczanych w wyniku prowokacji negatywnych reakcji emocjonalnych w powstawaniu reakcji o charakterze agresywnym, oraz na umiarkowaną rolę zmiennych związanych z poznawczą oceną samych reakcji. W przypadkach większości uwzględnionych w badaniu cech „Ciemnej Triady”, ich związek z miarami agresji proaktywnej i reaktywnej agresji ogólnej i relacyjnej okazał się być mediowany przez wszystkie, bądź część zakładanych wcześniej mechanizmów modelu społeczno-emocjonalnego przetwarzania informacji. Zarówno wyniki hierarchicznej analizy regresji, jak i analiz mediacyjnych wskazały na szczególną rolę jednego z poznawczych mechanizmów tego modelu, tj. spostrzeganego prawdopodobieństwa wdrożenia reakcji agresywnej w życie. Rezultaty przeprowadzonych badań zasilić mogą bazę teoretyczną wszelkiego rodzaju interwencji ukierunkowanych na zapobieganie aktom agresji, opartych na redukowaniu wrogości i korygowaniu sposobów przypisywania przez agresorów (nie tylko z populacji osób skazanych za przestępstwa, ale również populacji ogólnej) intencji i winy innym ludziom. Wyniki bieżących badań, jak i ich przyszłe rozszerzenia mogą również stanowić potencjalne uzasadnienie konieczności poszerzenia tego typu interwencji psychologicznych o trening analizy poznawczej oceny oczekiwanej skuteczności i słuszności własnych reakcji agresywnych.

Słowa kluczowe: Ciemna Triada, agresja proaktywna, agresja reaktywna, model społeczno-emocjonalnego przetwarzania informacji, wrogie atrybucje

ABSTRACT

The aim of the present research was to analyze the relationships between the „Dark Triad” traits (i.e., subclinical narcissism in its two forms: grandiose and vulnerable, as well as subclinical psychopathy and Machiavellianism) and proactive and reactive aggression (both relational and general) in young adults. In addition, the mediating role of mechanisms of the social emotional information processing model (SEIP) was also hypothesized. The SEIP model is an extension of the SIP model used in childhood aggression research. The model assumes that aggression stems from a tendency to process social information in a biased way. This bias may be expressed through hostile attributions (i.e., assuming hostile intentions of others), making positive evaluations of the aggressive response itself and of oneself in that response, or having higher expectations of its outcomes. Additionally, the model highlights the role of negative emotional arousal in potentially confrontational situations.

The research was conducted in two stages. The pilot stage aimed to create Polish versions of two questionnaires: the Relational Aggression Questionnaire and the SEIP-Q. A convenience sample of 462 participants was used to confirm the expected three-factor structure and other psychometric properties of the RAQ, whereas the SEIP-Q vignettes were pre-tested on a convenience sample of 257 college students. The main stage of the project was carried out upon obtaining the satisfactory parameters of accuracy and reliability of the SEIP-Q. The final sample included 390 individuals aged 18 to 38 ($M = 23.26$, $SD = 4.34$). Polish versions of the NPI-13 and HSNS were used to measure grandiose and vulnerable narcissism, LSRP was used to measure the facets of primary and secondary psychopathy, and MACH IV was used to measure Machiavellianism. In addition, the mechanisms of the social emotional information processing model were measured with the SEIP-Q set of vignettes. Finally, RPQ-A was used to measure general proactive and reactive aggression, and the RAQ was used to measure romantic, proactive, and reactive relational aggression.

The results indicated a significant role played by hostile attributions and negative emotional responses in predicting real-life aggressive behaviors, whereas the role of the SEIP variables was only moderate. In most cases, the relationships between the “Dark Triad” traits and proactive and reactive aggression measures were mediated by all or some of the previously hypothesized mechanisms of the social emotional information processing model. Furthermore, the results of both hierarchical regression and mediation analyses indicated a unique predictive role of one of these mechanisms of this model, i.e., the likelihood of aggressive outcome enactment. The present results can be used as a theoretical basis for all kinds of interventions that prevent aggression, especially those based on reducing hostility and correcting how aggressors (not only from the offender populations) attribute intentions and blame to other people. Moreover, the present results and any future extensions of it may also provide potential justification for the need to expand such psychological interventions so that they also include training in assessing the expected effectiveness and validity of one’s aggressive reactions.

Keywords: Dark Triad, proactive aggression, reactive aggression, social-emotional information processing model, hostile attributions